

Jättekul! Asbra läsning om vårt tokvanliga sätt att förstärka känslor

I EN ORDKLASS FÖR SIG
nr 7/2021 pris 79 KR
(€ 7,90 89 NOK)

Språk

NGEN +

24

FRÅGOR + SVAR
OM SPRÅK

"Ibland blir
jag en ofrivillig
härmapa"

ENGELSKA

**Därför talar
britter mer
amerikanska**

SARA LÖVESTAM

**Språkpoliser
grälar om
sin och hans**

FÖRBRYTARSLANG

**Kåkspråkets
fängslande
historia**

**"Rösten
berättar
om
själen"**

Rachel Mohlin

om konsten att imitera
och romandebuten

TIDSAM 2561-07 07

7 388256 107906
RETURVECKA 45

”Rösten berättar om själen”

Av **MATS KARLSSON**
Foto **PERNILLA SJÖHOLM**

Hela livet har
Rachel Mohlin
fin slipat språket. Nu debuterar
hon som romanförfattare.
Rösten är hennes nyckel till att förstå
både fiktionens och
verklighetens personer.

H

ON HAR MEDVERKAT

i film och tv, gjort sketcher, skrivit manus, tidningskrönikor och en pjäs för radioteatern. Orden har alltid funnits där. Med sin första roman *Dungen* ger sig Rachel Mohlin in på ett nytt språkligt spår.

– Jag är yngst av tre systrar. När de började skolan ville jag också lära mig att läsa och skriva. Jag började skriva dagbok när jag var fem: ”I dag var det jetefint väder” och sånt. Sedan dess har jag alltid skrivit, säger Rachel Mohlin.

En roman är bara en ny paketering av språket.

– Man stöter på samma problem som i allt annat skrivande: samma frustration, glädjeämnen och motstånd. Det nya är att jag publicerar mig på väldigt många sidor mellan två pärmar. Det är många fler ord att fösa in i fällan varje kväll.

ATT SKRIVA EN bok kräver både fokus och uthållighet. Det insåg Rachel Mohlin, som också älskar att träna fysiskt. Då handlar det framför allt om styrkelyft och, som för en av bokens huvudpersoner, boxning.

Att boxas kräver total närvaro. Både kropp och själ är med på ett sätt som hon inte har hittat i någon annan form av träning.

Rachel Mohlin är känd för sina tolkningar av bland annat Gudrun Schyman och Anna Lindmarker.

– Är du inte på tårna åker du på däng. Det är fysiskt utmanande, och jag är svag för det som är svårt. Jag vill vara där det är svårt och lite mörker.

Att som en del författare kliva upp klockan sex och skriva till lunch är inget för Rachel Mohlin. Inte heller föresätter hon sig att skriva ett visst antal sidor per dag. Det betyder inte att hon saknar disciplin, hon har bara en annan metod.

– Jag vill lösa vissa saker: ”I dag har jag för avsikt att mellan dessa två klockslag

lösa denna konflikt som har uppstått mellan dessa två personer.” Men jag vet inte alltid hur det ska gå till. Det är som att kika in i ett litet universum och föreslå att man ”kanske kan göra så här”. ”Nehej, så det tycker ni inte?”

När berättelsen tar sina egna vägar är det bara att haka på. Att figurerna börjar leva sina egna liv var en ny erfarenhet – ibland blir de uppkäftiga och kräver utrymme. Att få uppleva hur berättelsen blir något självständigt är fantastiskt, tycker hon.

– Det är härligt att gå in i det så totalt! Allt dröjer sig kvar: våndan, energin, personerna, hela processen. Jag blir distra, tappar bort saker, sover dåligt – och när jag väl sover drömmer jag om berättelsen.

Ramberättelsen, om två flickor i en by styrd av en frireligiös församling, har

hon haft med sig länge. Hon är själv uppvuxen utanför Jönköping och har erfarenhet av en frikyrklig miljö. Som 19-åring bröt hon sig loss, men att bli fri har tagit lång tid och många timmars terapi.

Bokens berättelse växlar mellan vad som hände då och vad som sker nu. Karaktärerna har fått

KORT OM

Namn:
Rachel Maria
Elisabeth Mohlin

Född:
1973 i Jönköping

Familj:
pojkvän, son och dotter

Bor:
i Stockholm

Bakgrund:
Uppväxt i frikyrklig miljö som hon lämnade som 19-åring. Spelade teater och sjöng i skolan. Utbildad vid Skara skolscen. Första tv-rollen i såpan *Vänner och fiender* 1996. Humordebüt i Sveriges radio 1998. Gjort ett 30-tal film-, tv- och teaterroller. Mest uppmärksammas för tv-serien *Kvarteret Skatan* och imitationer i radions *Public service*.

Skrivit:
Radioteaterpjäsen *Frivilligt minne*, krönikor i *Damernas värld*, tv-serien *Rachel & Jossan tillsammans med Josephine Bornebusch*, medförfattare till *Kvarteret Skatan*.

Aktuell:
med romandebuten *Dungen* och som Jenny med flera karaktärer i nya säsongen av *Kvarteret Skatan* i december.

bestämma när vändpunkten skulle komma.

– Det är inte alls säkert att dået exploderar när man tror att det ska göra det, utan det

”Hur vi tar kontakt behöver inte handla om orden vi säger, utan hur vi använder rösten”

kan bli överrumplande när det ger sig till känna.

Men boken är inte självbiografisk. Den röda tråden är hur flickorna tar till olika strategier för att överleva i en maktstruktur, där tillvaron är styrd i detalj. Ingen av dem är rätt igenom god eller ond, utan de är framför allt sårbara och utsatta.

– Jag ville vara nära vän med mina karaktärer, och de skulle vara väldigt olika. De vill komma ur lidandet och få vara som de verkligen är, och de försöker göra rätt utifrån förutsättningarna. Då blir inte alla handlingar vackra. Varken de eller andra i boken handlar särskilt korrekt.

Kanske är de i själva verket två sidor av samma person?

– Ja, de har en total närhet. De behöver varandra och tillsammans blir de en superkraft!

BOKEN BÖRJAR LÄTT

tragikomiskt, med humor, språkglädje och ordlekar, för att sedan mörkna steg för steg. Rachel Mohlin guidar läsaren med fingertoppskänsla för ordens valör och nyanser. Här förenas hennes skriftliga och

muntliga ådror med humor och dramatik.

I bokens inledning möter vi ord som *plättlätt*, *hämtmatsfett* och *testosteron-svagt skägg*.

Personer har namn som *Brattmark* och *Kågelid*, som ger fingervisningar om deras karaktärer. Men framför allt hörs deras röster!

Som imitator lägger Rachel Mohlin verkliga personers sätt att uttrycka sig på minnet. I boken, som har få miljöbeskrivningar, har hon i stället skapat en ljudvärld. Vi får inte veta hur gamla personerna är, vad de har på sig eller hur de ser ut. Men vi får veta hur de låter:

”Hon brukar klamra sig fast vid vokalerna”. Eller: ”Hon har också en röst att minnas. Skarp, som att hon försöker prata bort en nästäppa.” Och det förtjusta utropet: ”Hennes röst! Åh vad jag tycker om den.”

– Jag älskar uttryck och kontakt! Det genomsyrar allt jag gör, och är det viktigaste som finns. Hur vi tar kontakt med varandra behöver inte handla om orden vi säger, utan hur vi använder rösten. En röst berättar så mycket mer om själen än vad någon har på sig.

Plötsligt slår det mig att jag sitter öga mot öga med en av Sveriges främsta imitatorer.

Hjälp! Tänk om hon noterar min röst i en liten svart bok! Vad tycker hon om den?

Jo, Rachel Mohlin har ständigt studieobjekt omkring sig, och kan ibland bli en ”ofrivillig härmapa”. Det har hänt att hon gått av bussen en hållplats senare än vad hon tänkt för att kunna tjuvlyssna klart på medpassagerare.

– Språkmelodin är det första man hör, men sedan finns en massa andra drag, som heshet, stränghet eller attityd – sådant är jag supernyfiken på. Jag kan försvinna in i stämningar som en röst försätter mig i.

Att krypa under skinnet på andra människor är rent av nödvändigt i hennes roll som imitator. När det blir som bäst utmynnars det i ett uttryck för essensen i en människa.

En favorit är nyhetsankaret Anna Lindmarker.

– Hon har en så härlig kvalitet i sin karaktär som jag gärna dröjer mig kvar i. Det hon säger blir så pregnant, allt låter så viktigt, säger Rachel Mohlin, och sänker rösten en oktav och spänner käkarna: ”Nu ska jag berätta för dig att jag är väldigt kaffesugen” – vilket är sant just nu.

En annan favoritfigur är Leif G.W. Perssons påhittade syrra Birgitta G.W. Men även Lotta Engberg gillar hon, med ”den fantastiska närvaron, energin och det spontana”.

– Min starkaste drivkraft är att förstå. Rösten är summan av en individs liv, av uppväxten, alla erfarenheter, av nuet och dået.

Mats Karlsson är frilansjournalist.

Rachel Mohlin betraktar ständigt sin omvärld, och kan ibland bli ”en ofrivillig härmapa”.

